

Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)

Eindrapport werkjaar 2013

Milisen, K., Vlaeyen, E., Leysens, G.,
Van der Elst, E., Geeraerts, A., Dejaeger, E.

*In opdracht van het Ministerie van
de Vlaamse Gemeenschap,
afdeling Welzijnzorg*

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Nieuwe structuur EVV	3
2 Resultaten EVV 2013	5
2.1 Resultaatsgebied 1: Het aanbieden van informatie, documentatie en advies	5
2.1.1 Pijler coördinatie EVV	5
2.2 Resultaatsgebied 2: Het ontwikkelen van methodieken en materialen	11
2.2.1 Pijler implementatiestrategieën	11
2.2.2 Pijler registratie	13
2.3 Resultaatsgebied 3: Het ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen	15
2.3.1 Pijler implementatiestrategieën	15
2.3.2 Pijler vorming en deskundigheidsbevordering	24
2.4 Partners	33
2.4.1 Partners 'Samenwerkingsverband'	33
2.4.2 Partners 'Thuiszorg - en woonzorgcentra'	34
2.4.3 Samenwerking/taakverdeling EVV-VIGeZ-Logo's-SEL's	34

1 Inleiding

Het eindrapport van het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV) wordt opgedeeld volgens de 3 resultaatgebieden, zoals weergegeven in de beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid in het kader van het preventieve gezondheidsbeleid "Vlaamse partnerorganisatie voor val- en fractuurpreventie bij ouderen". Deze 3 resultaatgebieden worden omschreven als:

1. Het aanbieden van informatie, documentatie en advies;
2. Het ontwikkelen van methodieken en materialen die, wat effectiviteit betreft, wetenschappelijk onderbouwd zijn;
3. Het ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen, met inbegrip van deskundigheidsbevordering.

Per resultaatgebied worden de doelstellingen en het actieplan voor 2013, gebaseerd op het jaarplan 2013, vermeld en een overzicht gegeven van de bereikte resultaten. Bijkomende (achtergrond)informatie kan steeds opgevraagd worden bij het EVV.

Voor het werkjaar 2013 lag de focus voornamelijk op het implementeren van ontwikkelde materialen en methodieken, gebaseerd op o.a. de praktijkrichtlijn "Valpreventie bij thuiswonende ouderen, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen" en "Valpreventie in Woonzorgcentra, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen".

1.1 Nieuwe structuur EVV

In het werkjaar 2013 is het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV) van start gaan met een nieuwe structuur om bovenstaande resultaatgebieden te bereiken (zie tabel 1).

Bij deze nieuwe structuur wordt er per resultaatgebied een onderscheid gemaakt tussen verschillende pijlers en thema's. Een "pijler" kan worden omschreven als een permanente opdracht, die betrekking heeft op de doelstellingen van het EVV i.f.v. de 3 resultaatgebieden. Een "thema" is een subcategorie van een bepaalde pijler en wordt op basis van het huidige jaarplan, of doorheen het werkjaar ad hoc opgestart. Voor het uitwerken van een bepaald thema wordt er telkens een "themagroep" opgericht. Deze themagroep omvat partners die tezamen aan een specifiek thema werken. Een partner wordt betrokken bij een themagroep binnen een bepaalde pijler op uitnodiging van het EVV of bij eigen keuze om actief mee te werken aan een bepaald thema. De frequentie van overleg van de verschillende themagroepen wordt bepaald in functie van de nood. Een themagroep wordt ontbonden of inactief gesteld indien het thema uitgewerkt is en geen verdere opvolging vereist, of voor een langere periode geen actieve inbreng meer vereist.

Deze nieuwe structuur bleek noodzakelijk, gezien heel wat EVV-activiteiten meer en meer settingoverschrijdend hun toepassing vinden, en de oude structuur (opdeling per setting) vaak de praktische werking en communicatie t.a.v. de partners bemoeilijkt. De focus van het EVV op de settings "thuiswonende ouderen" en "ouderen in woonzorgcentra" blijft behouden, echter de opdrachten worden niet langer per setting onderverdeeld.

TABEL 1: NIEUWE STRUCTUUR EVV

Coördinatie EVV	EVV-team, partners samenwerkingsverband
<ul style="list-style-type: none">• Thema samenwerkingsverband• Thema website• Thema nieuwsbrief• Thema helpdesk - FAQ's• Thema algemene communicatie en media• ...	
Pijler implementatiestrategieën	EVV-team, partners samenwerkingsverband, partners thuis- en residentiële setting
<ul style="list-style-type: none">• Thema Week van de Valpreventie (WvdV) & BOEBS• Thema implementatie Praktijkrichtlijn val- en fractuurpreventie Vlaanderen• Thema implementatieplan woonzorgcentra: pilootproject• Thema draaiboek zorgpad valpreventie voor thuiswonende ouderen• Thema survey• Thema CIRRO• Thema externe deelname• ...	
Pijler vorming en deskundigheidsbevordering	EVV-team, referentiepersonen, partners i.f.v. doelgroep
<ul style="list-style-type: none">• Thema referentiepersonen• Thema i.f.v. doelgroep:<ul style="list-style-type: none">• Universiteiten - Hogescholen• Poetshulp• Verzorgenden• Maatschappelijk werkers• Mantelzorg• Ouderen• ...	
Pijler registratie	EVV-team, partners samenwerkingsverband, partners thuis- en residentiële setting
<ul style="list-style-type: none">• Thema indicatoren• Thema HIS• ...	

2 Resultaten EVV 2013

2.1 Resultaatsgebied 1: Het aanbieden van informatie, documentatie en advies

Dit resultaatsgebied richt zich voornamelijk naar volgende doelgroepen:

- De algemene bevolking waaronder de ouderen en hun omgeving;
- Welzijns- en gezondheidswerkers in de thuissetting en woonzorgcentra;
- Universiteiten en hogescholen;
- Media.

Dit eerste resultaatsgebied omvat volgende activiteiten:

- Inventariseren, uitwisselen, adviseren en informeren m.b.t. wetenschappelijk gefundeerde en praktijkrelevante informatie en documentatie;
- Verlenen van adviezen;
- Aanbieden van wetenschappelijk gefundeerde informatie en documentatie;
- Op vraag van de Vlaamse overheid deelnemen aan werkgroepen en vergaderingen.

Specifiek voor het werkjaar 2013 van het EVV werden volgende acties gepland en uitgevoerd m.b.t. resultaatsgebied 1:

2.1.1 Pijler coördinatie EVV

2.1.1.1 Thema 'Website'

De website www.valpreventie.be biedt een overzicht van datgene wat, op basis van de best beschikbare wetenschappelijke evidentie, effectief is in het voorkomen van valincidenten, aangevuld met de nodige klinische expertise van het EVV en zijn partners. Het EVV promoot, in samenwerking met haar externe partners, de website ter verspreiding van gratis praktijkrelevante informatie m.b.t. val- en fractuurpreventie. Deze website wordt om de 4 maanden systematisch aangevuld en geüpdatet. Jaarlijks voert het EVV een diepgaande update van de website uit. Hierbij wordt de website pagina per pagina overlopen en nagegaan op inhoud, wetenschappelijke onderbouwing, actualiteit en gebruiksvriendelijkheid.

Daarnaast wordt er in 2013 aandacht besteed aan de verdere optimalisatie van de website o.a. door het toevoegen van een 'winkelwagenprincipe' voor de verschillende materialen en activiteiten van de Week van de Valpreventie (WvdV) 2013. In het kader van de WvdV (zie 2.3.1.1) wordt in april de website expliciet gepromoot ter verspreiding van gratis praktijkrelevante informatie en sensibilisering van de algemene bevolking, professionelen en organisaties in de welzijns- en gezondheidszorg in Vlaanderen m.b.t. val- en fractuurpreventie. Ook doorheen het jaar zal de website kenbaar gemaakt worden via antwoorden op helpdeskvragen, artikels in magazines voor ouderen ... Eveneens wordt publiciteit gemaakt voor de website via deelname aan beurzen en symposia (bvb. wintermeeting ...).

Resultaten

- Vanaf februari 2013 wordt er definitief doorgelinkt vanuit www.vermijdvallen.be, naar de 'Algemeen'-pagina: www.valpreventie.be/Algemeen.aspx. De integratie van de

vermijdvallen-website gebeurde reeds in het werkjaar 2012. Het doorlinken in functie van de continuïteit, gezien de www.vermijdvallen.be nog steeds op verschillende folders vermeld staat, gebeurt vanaf nu ook rechtstreeks.

- In kader van de Week van de Valpreventie (zie ook 2.3.1.1) werd de website grondig ge-update en hervormd.
 - Er werd o.a. een update van het volledige aanbod van de WvdV doorgevoerd, alsook het invoegen van een interactieve bestel- en registratieformule (het winkelwagenprincipe) waarlangs de bestellingen door deelnemers van de WvdV verliepen. De bestellingen worden alzo rechtstreeks gemaïld naar de Logo-medewerker valpreventie van het Logo in de buurt.
 - De alias www.dansjelevenlang.be werd aangemaakt in kader van de centrale focus van de WvdV 2013: 'bewegen'. Deze URL linkt rechtstreeks door naar de subpagina www.valpreventie.be/WvdV/Dansjelevenlang.aspx.
 - Op basis van de evaluatie WvdV 2013 zal het winkelwagenprincipe verder geoptimaliseerd worden in aanloop naar de WvdV 2014. Het EVV trof reeds de nodige voorbereidingen en afspraken met communicatiebureau Vanden Broele. De volgende aanpassingen aan de winkelwagen werden reeds aangevraagd:
 - De mogelijkheid om bij de folders en affiches meteen de gewenste aantallen door te geven, wordt toegevoegd. Zo kunnen deelnemende organisaties per aangevinkte folder of affiche het gewenste aantal meteen doorgeven.
 - De mogelijkheid om de datum van uitlenen bij het valparcours en pakket 'Dans je leven lang' door te geven, wordt toegevoegd. Zo kunnen deelnemende organisaties bij het aanvinken van bvb. het valparcours ook de datum van ontlenen meteen doorgeven.
 - In de interactieve module zelf, wordt er bij elk item (bij aanwijzen en/of aanklikken) een "pop-up" voorzien, met hierin een korte samenvatting van elk materiaal / elke activiteit. Zo moeten deelnemende organisaties niet telkens over en weer klikken tussen de menukaart en de winkelwagen. En kan er bvb. ook bij de banners en spandoeken vermeld worden dat deze slechts beperkt beschikbaar zijn en dus afhankelijk van de beschikbaarheid kunnen worden ontleend.
- Promotie van de website:
 - In kader van de WvdV werd de website uitgebreid gepromoot doorheen gans Vlaanderen, door middel van alle communicatie die in kader van de WvdV gebeurde. Dit houdt o.a. in promo via oproep en heroproep tot deelname WvdV, bedankbericht, berichten i.v.m. de evaluatie van de WvdV, communicatie via partnerorganisaties, banners, affiches, folders, alsook via Facebook & Twitter, etc. Dit bracht vnl. tijdens de WvdV een sterke verhoging teweeg in het aantal bezoekers per dag.
 - Eveneens verschenen verscheidene persartikels, enerzijds rond de WvdV in het algemeen, anderzijds met een focus op de organisatie van lokale activiteiten. Ook via deze weg werd de website gepromoot doorheen gans Vlaanderen (Bijkomende informatie kan opgevraagd worden bij het EVV).
 - Ook via de EVV nieuwsbrief (zie 2.1.1.2) wordt daar waar mogelijk, de link gelegd met de website.
 - Tijdens de jaarlijkse Wintermeeting te Oostende werd er vanuit het EVV, met ondersteuning van een aantal referentiepersonen, een infostandje voorzien

met folders, banners, etc. Op deze manier werd ook de website bekend gemaakt aan het aanwezige publiek.

- In het kader van de voorbereidingen van de 'Dans je leven lang' – Challenge voor de WvdV 2014 werden reeds de volgende aanpassingen nagevraagd bij Vanden Broele: De challenge zal grafisch ondersteund worden door een 'teller' zichtbaar op de 'homepagina' van www.valpreventie.be, waar organisaties zelf een event en vooral het aantal dansende ouderen kunnen invoeren, om de teller 'live' (na een validatie vanuit het EVV) te laten oplopen.

2.1.1.2 Thema 'Nieuwsbrief'

Het EVV streeft er naar om twee maal per jaar de elektronische VALNieuwsbrief te verspreiden naar al haar partners en contacten. Het doel van deze nieuwsbrief is Vlaanderen te informeren m.b.t. de stand van zaken van de realisaties vanuit het EVV. In het kader van de nieuwsbrief wordt telkens een internationaal wetenschappelijk artikel vertaald en conclusies weergegeven in de nieuwsbrief ter verspreiding van wetenschappelijke evidentie m.b.t. valpreventie.

Resultaten

- De eerste VALNieuwsbrief van 2013 (Nieuwsbrief 2(1)) werd 11 juni verzonden naar het volledige contactenbestand van het EVV, zie <http://ymlp.com/zWyRQx>. Er wordt gestreefd om elke nieuwsbrief invulling te geven volgens vaste rubrieken. VALNieuwsbrief 2(1) omvat volgende inhoud:
 - Woordje van de voorzitter (prof. Milisen): insteek vanuit centrale thema van de WvdV: Blijf actief, vermijd vallen!
 - Activiteiten: WvdV: toelichting ontstaan, organisatoren, focus editie 2013, winnaar WvdV-award 2013 alsook promotie WvdV 2014.
 - Onderzoek: samenvatting van interessant recent wetenschappelijk onderzoek m.b.t. de focus WvdV 2013: Voordelen van bewegen (dansen)
 - Aan het woord: Janine Bischops werd als ervaringsdeskundige en boegbeeld van onze WvdV-campagne 2013 geïnterviewd.
 - Varia: promotie van onze nieuwe EVV-publicaties, info m.b.t. onze referentiepersonen en heropstart BOEBS (VIGeZ).
 - Agenda: Symposium valpreventie: posturale controle (UZ Pellenberg, 28-29/6/'13); Lancering vernieuwd gemeenschapsproject BOEBS (september '13); Opstart nieuwe themagroepen EVV (medicatie en implementatieplan woonzorgcentra: pilootproject); Aankondiging WvdV 2014; Deelname EVV i.s.m. valkliniek UZ Leuven aan de 'Dag van de Wetenschap: Innovatieve zorgsector, maar in Leuven kan alles!' (24/11/'13).
 - Contact: contactgegevens EVV.
- De tweede VALNieuwsbrief van 2013 (VALNieuwsbrief 2(2)) werd verzonden op 20 december naar het volledige contactenbestand van het EVV, zie <http://ymlp.com/zhJgfg>. Deze VALNieuwsbrief omvat volgende inhoud:
 - Woordje van de voorzitter (prof. Milisen): Kerst- en Nieuwjaarswensen voor een valvrij en actief 2014.
 - Activiteiten: aankondiging en kadering van het symposium implementatie val- en fractuurpreventie bij ouderen op 28/03/2014.
 - Onderzoek: samenvatting van de interessante recente review en meta-analyse van El-Khoury et al. (2013) m.b.t. effect van een oefenprogramma op valgerelateerde letsels.

- Aan het woord: Logo's als belangrijke schakel in het valpreventieverhaal van Vlaanderen.
- Varia: aankondiging Week van de Valpreventie 2014; berichten van partners; wijziging telefoonnummer EVV; ...
- Agenda: Symposia; WvdV; ...
- Contact: contactgegevens EVV.

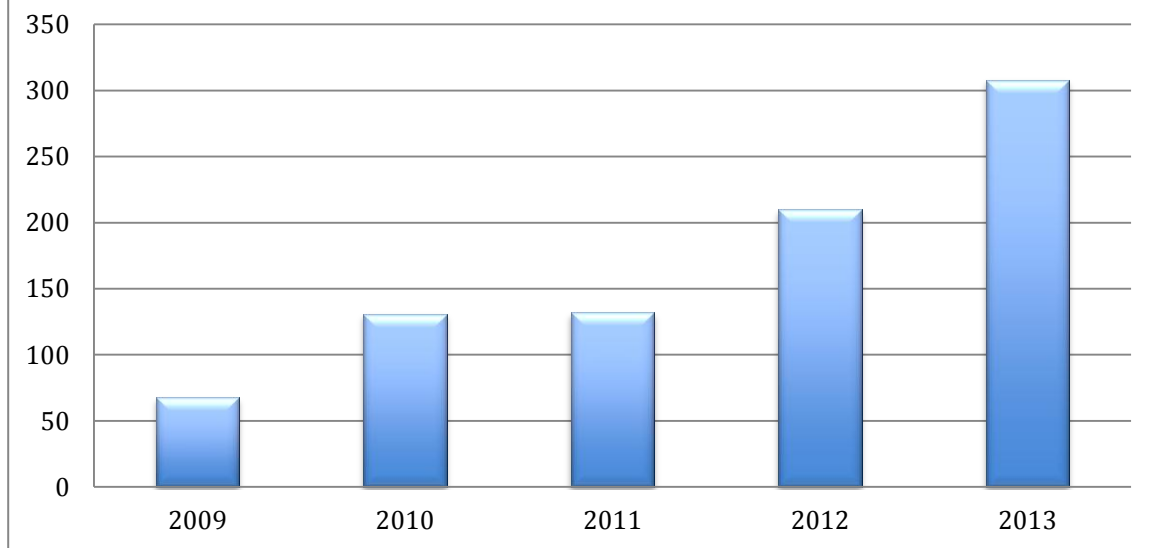
2.1.1.3 Thema 'Helpdesk / FAQ'

De helpdeskfunctie van het EVV wordt onderhouden. De helpdesk kan zowel via de website als via het algemeen e-mailadres bereikt worden. Het aanbieden van informatie, documentatie en advies op vraag gebeurt in de eerste plaats aan de hand van een lijst van standaardvragen (Frequently Asked Questions – FAQ). In het geval dat de lijst geen afdoend antwoord biedt, kan de vragende partij via de helpdesk een persoonlijke vraag richten tot het EVV. Er wordt tijdig, afhankelijk van de dringendheid van de vraag en ten laatste na 30 werkdagen, een gericht antwoord geboden. Bij het beantwoorden van de helpdeskvragen zullen, naast de partnerorganisaties, ook de referentiepersonen actief betrokken worden. In december 2013 zal de administratie (tijdig antwoord bieden; type van gestelde vragen, ...) van de helpdesk gecontroleerd worden. Dit gekoppeld aan de jaarlijkse evaluatie en update van de FAQ's op de website.

Resultaten

- Tussen 1 januari en 31 december 2013 werden er 309 helpdeskvragen gesteld: 58 vragen voor de thuissetting, 29 voor de residentiële setting, 17 voor de ziekenhuissetting, 10 vragen in verband met externe deelname en 195 vragen omtrent variërende onderwerpen; zoals de Week van de Valpreventie (132 helpdeskvragen), website, vormingen, algemene informatie rond valpreventie, externe deelname, etc. In totaal bevat de helpdesk 849 vragen, die zullen worden gebruikt om de 'veel gestelde vragen' op de website aan te vullen en te updaten. Gemiddeld werd na 7 dagen een antwoord bezorgd. Om bepaalde vragen voldoende evidence based te onderbouwen, worden experts uit onze partnerorganisaties en referentiepersonen geconsulteerd, waardoor het niet steeds mogelijk is om vragen onmiddellijk te beantwoorden. Onderstaande figuur geeft een overzicht van de evolutie van het aantal helpdeskvragen via de helpdesk (niet via de referentiepersonen) over de jaren heen.

Figuur 1: Evoluatie aantal helpdeskvragen 2009-2013

2.1.1.4 Thema 'Algemene communicatie en media'

Ook doorheen het jaar zal het EVV en zijn werking kenbaar gemaakt worden via algemene communicatie en media waaronder bijvoorbeeld artikels in magazines voor ouderen, publiciteit via deelname aan beurzen ...

Daarnaast verleent het EVV aan de Vlaamse overheid adviezen, gebaseerd op eigen en internationaal onderzoek, met betrekking tot val- en fractuurpreventie.

Resultaten

- Tijdens het voorjaar van 2013 verschenen er verscheidene persartikels, enerzijds rond de WvdV in het algemeen, anderzijds met een focus op de organisatie van lokale activiteiten.
- In kader van de WvdV werden een aantal mediagerichte initiatieven genomen vanuit het EVV:
 - Er werd een promotiefilmpje gemaakt met boegbeeld Janine Bischops in kader van het dans je leven lang concept (zie www.valpreventie.be/WvdV/Dansjelevenlang.aspx) (zie ook 2.3.1.1).
 - Er werd een oproep gelanceerd in Vlaanderen om de award WvdV 2013 te winnen. Dit zette heel wat organisaties aan om hun activiteiten in kader van valpreventie in beeld te brengen via de WvdV-facebookpagina. De initiatieven met de meeste 'vind ik leuk' hits maakten kans op het winnen van de award 'Week van de Valpreventie 2013' (zie ook www.valpreventie.be/WvdV/Doemeeenwin.aspx). Concreet werden er 67 initiatieven gedeeld op onze Facebook-pagina door zo'n 50 verschillende deelnemende (zorg-) organisaties. Winnaar van deze editie is WZC De Liberteyt, te Wondelgem met een zeer leuke foto (zie <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=178333552324640&set=o.189393174500328&type=1&ref=nf>)! Zij ontvingen een Zumba Gold-sessie/initiatie, aangeboden door dhr. Filip d'Haeze, die o.a. meewerkte aan de uitwerking van ons promofilmpje 'Dans je leven lang!'. De uitreiking van deze award vond

plaats op dinsdag 10 september 2013, in het woonzorgcentrum 'De Lyberteyt' te Wondelgem. In samenwerking met Logo Gezond+ werd er een dansnamiddag georganiseerd, waar zowel het EVV (Elisa Van der Elst), de OCMW voorzitter (Rudy Coddens) als de directrice van het WZC (Veronique Dierinck) aan het woord kwamen. Eveneens werd er die dag de 'award Week van de Valpreventie' overhandigd. Sint-Trudo Ziekenhuis, te Sint-Truiden en WZC Dilhome, te Dilbeek eindigden respectievelijk op de 2^e en 3^e plaats. Ook zij werden hartelijk bedankt voor hun enthousiaste deelname.

- Tijdens de jaarlijkse Wintermeeting te Oostende werd het EVV vertegenwoordigd door een aantal referentiepersonen.
- Van 1 tot 5 juli 2013 vindt de "European Academy of Nursing Science Summerschool and Conference" plaats in Nijmegen, Nederland. Tijdens dit evenement werd de focus gelegd op complexe interventies in de gezondheidszorg (cfr. interventies voor valpreventie) en de implementatie hiervan. Meer informatie over dit event via www.european-academy-of-nursing-science.com/. Mevr. Ellen Vlaeyen heeft actief deelgenomen aan dit event als vertegenwoordiger van het EVV.
- Op vraag vanuit het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid werd er vanuit het EVV een aantal keren advies verleend omtrent valpreventie, zie bvb. de reactie vanuit het EVV op het artikel "Groeierende twijfel over nut van vitamine D en calciumpillen" verschenen in Knack op 28-02-'13 (zie ook: www.knack.be/nieuws/gezondheid/groeierende-twijfel-over-nut-van-vitamine-d-en-calciumpillen/article-4000255179941.htm).

2.2 Resultaatsgebied 2: Het ontwikkelen van methodieken en materialen

Dit tweede resultaatsgebied richt zich voornamelijk naar volgende doelgroepen:

- De algemene bevolking waaronder de ouderen en hun omgeving;
- Intermediairen;
- Welzijns- en gezondheidswerkers in de thuissetting en woonzorgcentra.

Het resultaatsgebied "ontwikkelen van methodieken en materialen" omvat volgende activiteiten:

- Detecteren van de noden aan methodieken en materialen;
- O.b.v. gedetecteerde noden of op vraag van de Vlaamse overheid ontwikkelen van methodieken en materialen;
- Evalueren en bijsturen van ontwikkelde methodieken en materialen, m.i.v. de praktijkrichtlijnen, a.h.v. resultaten uit evaluatieonderzoek of relevante wetenschappelijke inzichten en ervaring uit praktijk.

Specifiek voor het werkjaar 2013 van het EVV werden volgende acties gepland en uitgevoerd m.b.t. resultaatsgebied 2:

2.2.1 Pijler implementatiestrategieën

2.2.1.1 Thema 'Implementatie praktijkrichtlijnen val- en fractuurpreventie Vlaanderen'

Het EVV voert jaarlijks een literatuurupdate uit zowel voor de thuiszorg als voor de residentiële setting om de praktijkrichtlijnen af te stemmen op de meest recente evidentie. Tegen eind maart 2013 zal het EVV een eerste draft van implementatieplan specifiek voor woonzorgcentra uitwerken en bespreken met het Vlaams Agentschap (zie ook 2.3).

Praktijkinstrument huisarts voor implementatie van de praktijkrichtlijn

In samenwerking met Domus Medica zal het EVV een praktijkinstrument voor huisartsen ontwikkelen. Het doel van dit praktijkinstrument is het implementeren van de praktijkrichtlijn 'Valpreventie bij thuiswonende ouderen, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen'. Het EVV zal inhoudelijke ondersteuning bieden bij de uitwerking van het praktijkinstrument, bij het ontwikkelen van een LOKpakket en bij de integratie in de Gezondheidsgids. Met andere woorden Domus Medica neemt de leiding over dit thema en het EVV geeft feedback op de inhoud m.b.t. valpreventie op voorwaarde dat alle documenten/materialen tijdig worden aangeleverd. Op het eerste overleg (24-09-2012) omtrent dit thema werd afgesproken dat Domus Medica een aanzet doet voor de ontwikkeling van dit praktijkinstrument. Daaropvolgend zal in gezamenlijk overleg een definitief antwoord trachten te worden gegeven op o.a. volgende vragen:

- Vorm van het praktijkinstrument?
- Welke factoren dient een huisarts minimum in kaart te brengen?
- Hoe stelt de huisarts best een behandelplan/plan van aanpak op?
- Hoe gebeurt evaluatie en follow-up?

Tegen eind mei zal een eerste voorstel van het praktijkinstrument inhoudelijk en vormelijk uitgewerkt worden door Domus Medica. Eind augustus zal het definitieve praktijkinstrument op papier beschikbaar zijn. November – december 2013 start Domus

Medica met de integratie van het praktijkinstrument in de Gezondheidsgids en de train-the-trainer in de praktijk. Daarbij zullen de referentiepersonen vorming geven over de praktijkrichtlijn op de LOK's (zie 2.3.2.1).

Resultaten

- De stafmedewerkers van het EVV houden steeds recente literatuur bij zodat deze kan worden afgestemd met de praktijkrichtlijn. Suggesties voor mogelijke update worden bijgehouden. Tot op heden werd nog geen recente literatuur weerhouden die ingrijpende acute wijzigingen van de praktijkrichtlijnen noodzakelijk maakt.
- De uitwerking van het praktijkinstrument voor huisartsen ter bevordering van de implementatie van de praktijkrichtlijn, werd in het werkjaar 2013 verder opgevolgd vanuit het EVV. Op basis van drie overlegmomenten en verschillende feedbackrondes werd een papieren versie van een praktijktool voor valpreventie gefinaliseerd. Daarnaast werd er in samenwerking met de Belgian Bone Club (voor meer informatie zie: <http://www.bcbonehealth.org/>) gestart met een specifieke flowchart rond fractuurpreventie. Deze flowchart is prefinaal en zal in het werkjaar 2014 verder gefinaliseerd worden.

2.2.1.2 Thema 'Survey'

Woonzorgcentra

In het werkjaar 2013 zal de uitwerking van de survey voor de woonzorgcentra plaatsvinden. Deze survey heeft als doel na te gaan welke valpreventiemaatregelen reeds worden gebruikt en welke barrières en bevorderende factoren een invloed kunnen hebben op implementatie van de nieuwe praktijkrichtlijn in woonzorgcentra. Een overzicht en begrip van de huidige praktijken kan het implementeren van effectieve valpreventiestrategieën bevorderen. Onder andere volgende aspecten zullen worden bevraagd: karakteristieken van de instelling, valpreventiebeleid, registratie van valincidenten, screening en assessment van risicopatiënten, bevorderende factoren en barrières voor valpreventie. Een papieren en elektronische versie van de surveyvragenlijst zal worden verstuurd naar alle Vlaamse woonzorgcentra (n = ± 750 voorzieningen).

Thuissetting

Het EVV zal een methodiek uitwerken ter evaluatie van de bereidheid van ouderen om adviezen met betrekking tot valpreventie op te volgen. Daarnaast zal het EVV de survey, bevraagd in 2012 om inzicht te krijgen in de huidige valpreventiestrategieën gebruikt in de thuissetting in Vlaanderen, afronden en de gegevens analyseren. Op basis hiervan kunnen in de volgende werkjaren de implementatiestrategieën worden bijgestuurd.

Resultaten

Woonzorgcentra:

Van september 2012 tot mei 2013 werd vanuit het EVV gestart met de voorbereiding (ontwikkeling van de vragenlijst en het uitschrijven van de te gebruiken methodologie voor bevraging in de Vlaamse woonzorgcentra) van de survey. Gezien er nood is aan theoriegedreven onderzoek naar de implementatie en uitvoering van valpreventie, zal in de survey het 'Integrative Model of Behavioral Prediction' (IMBP) gebruikt worden. Dit is een nieuw model dat verschillende theoriën zoals het 'Health Belief Model', de 'Theory of Planned Behaviour' en de 'Social Cognitive Theory' integreert. Dit model identificeert factoren die invloed hebben op het al dan niet stellen van gedrag, in dit

geval het al dan niet uitvoeren van valpreventiemaatregelen. Hierdoor kan nagegaan worden of er een verband is tussen de intentie om dit gedrag te stellen en de variabelen 'attitude', 'normen' en 'self-efficacy' en tussen het al dan niet stellen van het gedrag en de variabelen 'intentie' en beïnvloedende factoren. Door hier een beter zicht op te krijgen, is het mogelijk de probleemgebieden te identificeren, waardoor er kan gewerkt worden aan de optimalisering van het beleid in zake valpreventiemaatregelen in Vlaamse woonzorgcentra.

De inhoudsvaliditeit en face validiteit van de verschillende vragenlijsten (op niveau van (1) de gezondheidswerker, van (2) de afdeling en (3) het woonzorgcentrum) werden nagegaan in het najaar van 2013. De effectieve start van de survey staat gepland voor het voorjaar van 2014. In juni 2014 kunnen de eerste analyses worden uitgevoerd en resultaten worden verwacht.

- Thuissetting:

De gegevensverzameling van de survey-bevraging in de thuissetting in Vlaanderen, werd afgerond in maart 2013. In totaal werden er via online-bevraging 1872 gezondheidswerkers in de thuissetting bevroegd, waarvan 1483 volledige vragenlijsten bekomen werden van huisartsen, kinesitherapeuten, ergotherapeuten en verpleegkundigen werkzaam in Vlaanderen. Een volledig overzicht van de resultaten wordt eind maart 2014 voorzien. Op basis van deze gegevens kunnen dan in de volgende werkjaren de implementatiestrategieën worden bijgestuurd.

- Wat de evaluatie van de bereidheid van ouderen, om adviezen met betrekking tot valpreventie op te volgen, betreft: In het voorjaar werd het opzet en de methodologie van het onderzoek, dat loopt in samenwerking met Martine Agten (huisarts in opleiding), vastgelegd. Het doel van de studie is de bereidheid van 55-plussers tot deelname aan valpreventiemaatregelen na te gaan. Een korte vragenlijst werd verstuurd naar patiënten over heel Vlaanderen. Hiervoor werd er tijdens de maanden maart-juni 2013 elf huisartsenpraktijken in de vijf Vlaamse provincies gerecruteerd die aan het onderzoek wilden meewerken. Uit het patiëntenbestand van elke deelnemende praktijk werd uit de groep 55-plussers (met GMD) ad random patiënten gekozen. Nadien werd de vragenlijst gestuurd naar de geselecteerde patiënten (3923 patiënten in totaal). De dataverzameling werd afgesloten op 15 januari 2014. Alle gegevens verzameld in het onderzoek, worden op anonieme wijze verwerkt en zullen vanaf september 2014 terug te vinden zijn op www.valpreventie.be.

2.2.2 Pijler registratie

2.2.2.1 Thema 'HIS'

Het EVV werkt samen met het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) aan de Gezondheidsenquête of HIS (Health Interview Survey) registratie.

Resultaten

- De nieuwe Belgische Gezondheidsenquête, die beoogt om 10.750 inwoners te bevragen, startte in januari 2013 en zal over één jaar lopen. Hiervoor zullen ongeveer 6.000 huishoudens getrokken worden uit 158 Belgische gemeenten. Tijdens het werkjaar 2012 werden er vanuit het EVV, in samenspraak met het WIV de volgende vragen toegevoegd:

- Welke maatregelen neemt u momenteel (of hebt u onlangs genomen) om valpartijen in de toekomst te voorkomen? (Meer dan één antwoord mogelijk);
- Van wie kreeg u ooit al advies omtrent het vermijden van valpartijen? (Meer dan één antwoord mogelijk);
- Op 27-2-'13 werd er vanuit het EVV deelgenomen aan de Wetenschappelijke Stuurgroep (WS) van de Gezondheidsenquête 2013.
- De gezondheidsenquête 2013 werd afgerond in december 2013. Er werden 10600 subjecten geïncludeerd. Het EVV blijft in 2014 de resultaten van de gezondheidsenquête opvolgen, meer in het bijzonder de resultaten m.b.t. valproblematiek.

2.3 Resultaatsgebied 3: Het ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen

Dit derde resultaatsgebied richt zich voornamelijk naar volgende doelgroepen:

- Intermediairen;
- Welzijns- en gezondheidswerkers in de thuissetting en in woonzorgcentra;
- Referentiepersonen;
- Logo's & SEL's.

Het resultaatsgebied "ondersteunen van de implementatie van methodieken en materialen" omvat volgende activiteiten:

- Bevorderen van de kennis over bestaan en inhoud van methodieken en materialen;
- Voorzien in gepaste vormingen hieromtrent;
- Opleiden en ondersteunen van referentiepersonen valpreventie Vlaanderen (RP);
- Reguleren van de capaciteit van de RP i.f.v. reële noden werkveld;
- Voorzien in ondersteuningsaanbod t.a.v. de Logo's i.f.v. disseminatie methodieken en materialen.

Specifiek voor het werkjaar 2013 van het EVV werden volgende acties gepland m.b.t. resultaatsgebied 3:

2.3.1 Pijler implementatiestrategieën

2.3.1.1 Thema 'Week van de valpreventie en BOEBS'

Van 22 tot 28 april 2013 zal de tweede editie van de Vlaamse Week van de Valpreventie plaatsvinden, met als focus 'bewegen'. De doelstelling is dat iedereen die in contact komt met 65-plussers zich bewust is van het belang van val- en fractuurpreventie in kader van val- en fractuurproblematiek bij vitale en gezonde thuiswonende ouderen en ouderen in woonzorgcentra. De doelgroep van de WvdV zijn voornamelijk de algemene bevolking (specifiek: 65-plussers en hun omgeving), maar ook mantelzorgers en professionele zorgverleners in de thuissetting en woonzorgcentra zoals huisartsen, kinesitherapeuten, ergotherapeuten, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, ...

Voor de WvdV 2013 werd vanuit de themagroep WvdV beslist om als focus te kiezen voor één van de belangrijkste risicofactoren voor een valincident, nl. stoornissen in evenwicht, spierkracht en mobiliteit. Om een positieve boodschap te geven wordt de focus omschreven als het voordeel van 'beweging' op het vermijden van valincidenten.

Net zoals de voorgaande jaren zullen er ook tijdens deze editie van de WvdV verschillende methodieken gebruikt worden om de focus 'beweging' in de kijker te zetten. Deze methodieken zijn o.a. verschillende activiteiten zoals bijvoorbeeld 'Dans je leven lang' pakket, gezondheids- of knelpuntenwandeling in de buurt, groepsgymnastiek, de valbus, het valpreventieparcours, de valquiz, veiligheidsbingo, ... en verschillende materialen waaronder folders & affiches, roll-up/banner, cheklist voor een veilige huisinrichting, filmpjes, persartikels, sjablonen voor bijvoorbeeld de uitnodiging voor een activiteit, ...

Het uitwerken van de WvdV gebeurt in samenwerking met de themagroep WvdV, waaraan momenteel EVV, VIGeZ en Logo's deelnemen. Vanuit het EVV zal er aan de

Logo's, SEL's, partnerorganisaties en externe partners in Vlaanderen een engagement worden gevraagd om tijdens de WvdV rond val- en fractuurpreventie te werken. De Logo's zullen worden gevraagd om alle lokale partners rond valpreventie te laten werken. De SEL's worden meer actief betrokken (naar aanleiding van de rondzendbrief verstuurd door minister VanDeurzen). SEL's en Logo's worden gestimuleerd om een samenwerking aan te gaan naar valprevenie in de eigen regio. Dit zal o.a. worden besproken op overlegmomenten van de projectgroep WvdV. In de evaluatie van de WvdV zal een specifiek topic rond samenwerking SEL, LOGO's VIGeZ en EVV worden toegevoegd. In het najaar zal indien nodig een overlegmoment georganiseerd met alle SEL coördinatoren rond valpreventie in Vlaanderen om deze samenwerking verder te bespreken.

De WvdV zal in mei-juni 2013 worden geëvalueerd. Er zal een online bevraging gebeuren van alle partners die hun steentje bijgedragen hebben. Vragen richten zich o.a. naar de duidelijkheid van de inhoud van het gebruikte materiaal, de positieve aspecten van de WvdV, voorstellen tot verbetering, de verspreiding van het campagnemateriaal, e.a. Er zal ook opnieuw een evaluatierapport worden uitgeschreven voor de optimalisatie van de volgende edities van de WvdV.

Nadien zal er vanaf september 2013 gestart worden met de voorbereidingen van de WvdV 2014.

Het EVV biedt verdere ondersteuning aan VIGeZ t.a.v. BOEBS, dat in 2013 een hernieuwde start zal krijgen, waarbij BOEBS een ondersteuningsmiddel wordt om de praktijkrichtlijn: 'Valpreventie bij thuiswonende ouderen, Praktijkrichtlijn voor Vlaanderen' te implementeren. Voornamelijk het pakket "Algemene gezondheidspromotie met focus op valpreventie" wordt door BOEBS verspreid/gedepromoot doorheen gans Vlaanderen.

Resultaten

- Realisatie Week van de Valpreventie 2013:
 - Het EVV heeft de volledige WvdV gecoördineerd en dit zowel voor, tijdens als na de WvdV. Daarnaast ondersteunde het EVV de participerende Logo's, die instaan voor de verspreiding van de verschillende materialen en activiteiten. Ook werd het engagement van onze partners in Vlaanderen, om in deze week rond valpreventie te werken, gevraagd.
 - De voorbereidingen startten reeds in 2012 en werden verder getroffen door enerzijds een subwerkgroep WvdV, die vanaf heden de themagroep WvdV wordt genoemd (i.k.v. de nieuwe structuur van het EVV), waarin het EVV, VIGeZ en de Logo's afgevaardigd zijn. In 2013 kwam deze subgroep samen op 17-01-'13, 07-02-'13, 07-03-'13, 19-06-'13, 11-9-'13 en 24-10-'13. De communicatie gebeurde verder ook telefonisch en via mail. Anderzijds werden de praktische voorbereidingen gecoördineerd vanuit een projectgroep van Logo's, VIGeZ en EVV. Deze projectgroep kwam in 2013 samen op 09-01-'13, 19-02-'13, 16-04-'13 en 10-12-'13. Tijdens de overlegmomenten die plaatsvonden in de tweede helft van 2013 werd er reeds gestart met de voorbereidingen voor de Week van de Valpreventie 2014.
 - In het kader van de huidige WvdV werden er opnieuw verschillende nieuwe materialen en activiteiten ontwikkeld, voor een volledig overzicht van het aanbod, zie: www.valpreventie.be/WvdV.aspx. De belangrijkste nieuwe materialen zijn het nieuwe beeld, de folder 'Blijf actief, vermijd vallen!' met

activiteitenpiramide, het oefenpakket met Specifieke oefeningen gebaseerd op het 'Otago Exercise Programme', het 'Dans je leven lang'-pakket met: promofilmpje (waaraan o.a. Janine Bischops deelnam), banner, spandoek, stappenplan, placemat, uitnodigingskaart, etc.

- Op 22-04-'13 vond de persconferentie en officiële start van de WvdV 2013 plaats te Deerlijk, georganiseerd door de West-Vlaamse Logo's in samenwerking met het EVV. Ook hieraan verleende mevr. Janine Bischops haar deelname als ervaringsdeskundige, alsook Kaat Olivier (OCMW-voorzitter), burgemeester Claude Croes, Prof. Dr. Koen Milisen, (als voorzitter EVV) en Myriam Vanlerberghe de gedeputeerde van Welzijn West-Vlaanderen.
- Voor, tijdens en na de WvdV werd er uitgebreid werk gemaakt van het sensibiliseren en informeren van professionelen en organisaties in de welzijns- en gezondheidszorg in Vlaanderen m.b.t. val- en fractuurpreventie. Tijdens de WvdV 2013 engageerden zich 769 Vlaamse organisaties, waarvan 244 thuiszorgorganisaties, 360 woonzorgcentra, 61 ziekenhuizen en 104 andere organisaties (ouderenverenigingen, onderwijsinstellingen, ...) het onderwerp valpreventie en het belang van beweging bij ouderen onder de aandacht te brengen (zie <http://www.valpreventie.be/WvdV/Deelnemers2013.aspx> voor een volledige overzicht van alle deelnemende (zorg-)organisaties).
- De WvdV werd in mei-juni geëvalueerd. Een online bevraging van alle partners die hun steentje bijgedragen hebben (Logo's en deelnemende organisaties), werd afgenomen. De gedetailleerde resultaten kunnen opgevraagd worden bij het EVV. Enkele belangrijke resultaten worden kort geschetst:
 - 271 organisaties (thuis = 19,9%; woonzorgcentra = 54,2%; ziekenhuis = 10,3%; andere = 12,5%; setting onbekend = 3,1%) evalueerden de WvdV.
 - Datum: 18% organiseren activiteiten voor de WvdV, 83% tijdens en 17% na de WvdV. Onafgezien de hogere belasting voor Logo's binnen die week, zorgt de WvdV echt voor een 'boost' in Vlaanderen.
 - Publiciteit: de resultaten pleiten in het voordeel van onze huidige aanpak, met name communicatie via website, mail, Logo's, mond aan mond reclame ...
 - Facebook (12%) en Twitter (0,4%) wordt in mindere mate gebruikt, gezien enerzijds de link met het doelpubliek niet zo groot is, en anderzijds zorgverleners zelf (persoonlijk) of vanuit de organisatie niet over een account beschikt of er geen toegang toe heeft ... Ondanks het lage aantal gebruikers van Facebook werd er dit jaar in belangrijke mate meer actief via Facebook gewerkt, vnl. in kader van de Award WvdV 2013. Zo steeg bvb. het aantal 'Likes' van onze 'Week van de Valpreventie-pagina' van 100 in 2012, naar 366 in 2013.
 - Promotie WvdV: 72% publiceerde 1 van onze persartikels, 76% gebruikte affiches, 67% deelden folders uit, 47% verspreidde informatie via eigen nieuwsbrief, huiskrant of lokaal nieuwsblad ...
 - www.valpreventie.be wordt positief geëvalueerd m.b.t. overzichtelijkheid (80,5% (zeer) tevreden), verschaffen van

voldoende informatie (81% (zeer) tevreden alsook de werking van de winkelwagen (62% (zeer) tevreden).

- Materialen: Over het algemeen worden de beschikbare materialen en activiteiten zeer goed/mooi/geschikt bevonden, echter voor de residentiële setting bleek er in bepaalde mate een tekort aan interactief materiaal voor de 'oudste' ouderen, alsook voor de ziekenhuissetting bleek er een tekort aan geschikte materialen en activiteiten, aangepast aan de setting.
 - Evaluatie door Logo's:
 - De samenwerking tussen de Logo's, het EVV en het VIGeZ werd bevraagd, o.a. de werking via projectgroep, opvolging van vragen etc. Over het algemeen kregen we hieromtrent positieve feedback terug vanuit de Logo's.
 - Wat de timing betreft werd het tijdstip van de WvdV alsook de beschikbare tijd voor voorbereiding en verspreiding van materialen etc. bevraagd bij de Logo's. Hier kregen we voornamelijk de reactie dat er reeds meer tijd voorzien was dan tijdens de vorige editie, echter de timing blijft zeer krap gezien alles geconcentreerd wordt tijdens één week.
 - De administratie van de WvdV 2013 verliep grotendeels via de website; via het winkelwagenprincipe met geïntegreerde engagementsverklaring. De voornaamste kritiek van de Logo's hieromtrent betreft nog enkele technische/praktische tekortkomingen aan de winkelwagen. Aan de verbetering hiervan wordt reeds gewerkt, (zie 2.1.1.1).
 - De materialen en activiteiten worden in grote aantallen gebruikt of uitgeleend en in de meeste gevallen zeer positief ontvangen door de doelgroep. Zo werden er bvb. in totaal ongeveer 4000 'Dans je leven lang'-affiches en 34 000 'Dans je leven lang'-folders verspreid door de verschillende Logo's, i.k.v. de WvdV 2013.
 - De WvdV is een zeer drukke periode voor de Logo's; zowel wat betreft de taak- & als de financiële -belasting. Echter de WvdV betekent een belangrijke uitbreiding van het netwerk van de Logo's, bijkomend wordt er vanuit EVV, VIGeZ (& Vlaams Agentschap) zoveel mogelijk ondersteuning geboden.
 - Ook inhoudelijk werd de Week van de Valpreventie positief beoordeeld; de WvdV is kant en klaar pakket, met mooie materialen, de website biedt veel informatie en is handig in gebruik.
 - O.b.v. het stijgende aantal deelnemende organisaties en het grote aantal positieve reacties die vanuit de Logo's e.a. ontvangen, kunnen we naar onze mening besluiten dat de Week van de Valpreventie de implementatie van valpreventiestrategieën in de thuis- en residentiële setting aanmoedigt en ondersteunt.
- Voorbereidingen Week van de Valpreventie 2014:
Er werd ook reeds gestart met de voorbereidingen in kader van de WvdV 2014. Op 19-06-'13 en 24-10-'13 werd overlegd met de 'Themagroep WvdV', waar de

financiering, focus e.a. besproken werden. Tijdens het EVV-partneroverleg op 21-11-'13 werden de verschillende partners opnieuw uitgenodigd tot deelname aan deze themagroep. Elke partner kan dan o.b.v. eigen interesse, expertise en achtergrond beslissen of hij/zij een actieve inbreng zal kunnen leveren.

- BOEBS:

Het EVV boodt verschillende malen ondersteuning om de aanpassingen van BOEBS inhoudelijk correct en up to date te brengen. Zo werd er feedback gegeven op de verschillende documenten voor de website van BOEBS, werd er feedback voorzien voor de nieuwe materialen van BOEBS, o.a. beeld, folders, affiches etc. Verder werd er in mei 2013 een grondige controle uitgevoerd van de vernieuwde website van BOEBS, met integratie en afstemming van juiste informatie rond valpreventie als focus.

2.3.1.2 Thema 'Draaiboek zorgpad valpreventie voor thuiswonende ouderen'

Het EVV heeft in samenwerking met zijn partners een draaiboek zorgpad valpreventie bij thuiswonende ouderen ontwikkeld. Het draaiboek zorgpad is een handleiding voor het opstellen van een lokaal zorgpad. Welzijns- en gezondheidszorgorganisaties kunnen dit draaiboek gebruiken om een zorgpad uit te werken in de eigen regio.

Tijdens het werkjaar 2013 zal de implementatie van de praktijkrichtlijn in Vlaanderen door middel van het draaiboek worden opgevolgd a.h.v. het project "zorgpad regio Kempen". Dit project wordt ondersteund vanuit het EVV. Momenteel bevindt dit project zich in fase 2 'projectmanagementsfase'. Een kerngroep werd samengesteld. Er wordt verder bekeken tot welke doelgroep afgebakend zal worden, zodat nadien ook een multidisciplinaire werkgroep kan samengesteld worden.

Daarnaast zullen de SEL's gevraagd worden een meer actieve rol op te nemen voor ondersteuning van de toepassing van het draaiboek zorgpad valpreventie in de eigen regio (dit naar aanleiding van de rondzendbrief verstuurd door minister Vandeurzen). De SEL's worden in 2013 gevraagd ondersteuning te bieden bij: 1) het gebruiken van het draaiboek zorgpad als handleiding voor het opstellen of actualiseren van een zorgpad; 2) het verspreiden van informatie over het draaiboek zorgpad en het stimuleren van gezondheidsorganisaties en individuele welzijns- en gezondheidswerkers om dit document te gebruiken bij de ontwikkeling of de bijwerking van een zorgpad; 3) SEL als coördinator bij bespreking individuele dossier van valinterventie (binnen GDT) met de verschillende betrokken personen. Dit zal gebeuren door middel van een speciale mailing en vraag tot participatie van de SEL coördinator 'valpreventie' binnen de themagroep "WvdV & BOEBS". Het EVV gaat na in welke mate actieve participatie vanuit de SEL's mogelijk is. De Logo's worden op hun beurt gevraagd ondersteuning te bieden bij het verspreiden van informatie over het draaiboek zorgpad.

Resultaten

- Vanuit het EVV wordt regelmatig gepeild naar de stand van zaken binnen het zorgpad Kempen. De referentiepersoon uit die regio, Kim Stuyck, heeft dit eveneens mee opgevolgd. Het project ligt momenteel echter stil.
- Betrokkenheid SEL's: voor een huidige stand van zaken m.b.t. samenwerking SEL's in kader van valpreventie, zie 2.4.2.

2.3.1.3 Thema 'Implementatieplan woonzorgcentra: pilootproject'

In 2013 start het EVV met het uitwerken van een implementatieplan voor de praktijkrichtlijn valpreventie in de Vlaamse woonzorgcentra. Eind 2013 zal een pilootproject opgestart worden met een 5-tal woonzorgcentra in een nog af te bakenen regio in Vlaanderen om dit implementatieplan te toetsen. Dit pilootproject zal gedurende 1 jaar (2014) de haalbaarheid en effectiviteit van de implementatie van de praktijkrichtlijn nagaan.

Resultaten

- Een eerste draftversie van het implementatieplan voor woonzorgcentra (zie ook 2.3.1.3) werd met het Vlaams Agentschap voor Zorg en Gezondheid besproken, tijdens een overlegmoment op 23-4-'13.
- Tijdens de periode april-december werd het implementatieplan verder ontwikkeld. Ook werd er samen gezeten met verschillende lokale initiatieven om te kijken hoe deze kunnen worden geïntegreerd in een 'Vlaams implementatieplan'. Zo werd er contact opgenomen met de Artevelde Hogeschool voor afstemming i.v.m. een lopend pilootproject rond een implementatieprotocol valpreventie in woonzorgcentra. In november heeft de Artevelde Hogeschool officieel bevestigd dat het EVV goedkeuring heeft voor het gebruik van de online implementatietool (R@R) mits correcte bronvermelding. Tot eind 2013 werd er gekeken hoe deze tool kan geïntegreerd worden in het implementatieplan vanuit het EVV.
- De start van de pilootstudie was voorzien voor begin 2014, maar wordt verschoven naar juni 2014, omdat de themagroep voor het implementatieplan rekening wil houden met de resultaten uit de survey in de woonzorgcentra. Op die manier start de implementatie fase in oktober, na de verlofperiode waardoor er kan gestart worden onder een normale personeelsbezetting.
- Om een overzicht te krijgen van mogelijke beïnvloedende factoren op de implementatie van valpreventiestrategieën in woonzorgcentra werd een systematische review uitgevoerd (zie protocol geregistreerd op PROSPERO: http://www.crd.york.ac.uk/prospero/display_record.asp?ID=CRD42013004655#.Uc2JkrMivQ). In deze review werd een systematische literatuurzoektocht uitgevoerd in MEDLINE, CINAHL, EMBASE, Web of Science en PsychInfo. De data-analyses werden gebaseerd op Grol et al. (2004), die stellen dat er zes niveaus zijn waar beïnvloedende factoren op het implementatieproces een rol kunnen spelen, namelijk innovatie (1), de individuele gezondheidswerker (2), de patiënt (3), de sociale context (4), de context van de organisatie (5) en de economische en politieke context (6).

2.3.1.4 Thema 'Medicatie'

Er zal een themagroep opgesteld worden rond medicatie en vallen in beide settings (voor thuiswonende ouderen en voor woonzorgcentra), met het oog op het bevorderen van de implementatie van de praktijkrichtlijnen in thuis- en residentiële setting. Het opstellen en uitwerken van richtlijnen en praktische tools in verband met medicatie & vallen, waaronder ook polyfarmacie gebeurt o.a. in samenwerking met prof. Veerle Foulon en Domus Medica. In het werkjaar 2014 kan medicatie mogelijks het topic worden voor de focus tijdens de WvdV.

Resultaten

- Op 30-04-'13 vond er een eerste overleg plaats ter voorbereiding van het thema 'medicatie'. Het doel van dit overleg was een eerste idee uitwerken / brainstorm m.b.t. een praktische en bruikbare tool (bvb. een algoritme). Deze tool zou in de eerste plaats gericht zijn naar huisartsen (zowel voor thuis als residentiële setting) en apothekers, maar zou eventueel ook multidisciplinair bruikbaar kunnen zijn.
- Een eerste themagroep 'Medicatie' vond plaats op donderdag 20 juni 2013 waar, in samenwerking met verschillende partners van het EVV, verder zal worden nagedacht over de praktische uitwerking van het instrument.
- Tijdens het tweede themagroepoverleg, op 2 december 2013, hebben verschillende partners toelichting gegeven van belangrijke aspecten m.b.t. de inhoudelijke en praktische aspecten van het instrument (bvb. Sabrina De Winter, doctoraatstudent Pharma, heeft een overzicht van studies gegeven waarbij de invloed van medicatie op het valrisico werd nagegaan). Op basis van deze informatie en gemaakte afspraken zal het EVV een eerste voorstel uitwerken tegen maart 2014.

2.3.1.5 Thema 'Externe deelname'

Net zoals de voorbije jaren zal het EVV zich engageren bij de ondersteuning van projecten rond val- en fractuurpreventie in Vlaanderen. Er zal – in functie van de personele mogelijkheden van het EVV - meegewerkt worden met externe organisaties en initiatieven om valpreventie in de kijker te stellen en te promoten. Voorbeelden van dergelijke initiatieven zijn:

- Deelname aan nationale en internationale congressen, symposia of beurzen zoals de jaarlijkse Wintermeeting (minimum 2 per jaar).
- Publicaties in Nederlandstalige en internationale tijdschriften.
- Commitment EIP-AHA: European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing. Het doel van deze commitment is om met alle Europese organisaties een initiatief op te starten rond valpreventie in Europa. Vanaf juni 2012 is het EVV deze commitment aangegaan, op vraag van de Europese gemeenschap. Het project omvat 5 basisacties, waarvan de volgende actie relevant is voor het EVV: "Personalised Health Management starting with a Falls Prevention Initiative". Het EVV zal deze commitment ook in 2013 opnemen.

Resultaten

- Vanuit het EVV wordt het Europees project: '*European Innovation Partnership of Active and Healthy Aging (EIP AHA)*' nog steeds opgevolgd. In april 2013 werd de '*Memorandum of Understanding*' ondertekend, als bewijs van onze deelname en ondersteuning bij het behalen van de gezamenlijke vooropgestelde doelstellingen. Op 25 november 2013 vond de volgende "Conference of Partners" plaats waarop een stand van zaken van de verschillende actiepunten werd gepresenteerd. Het EVV was hierop vertegenwoordigd en volgt de aangegane verbintenissen verder op.
- In mei 2013 werden er vanuit het EVV twee abstracts ingediend bij het jaarlijks congres van de '*European Union Geriatric Medicine Society*'; m.n. "*Characteristics and Effectiveness of Fall Prevention Programs in Nursing Homes: A Systematic Review and Meta-analysis of Randomized Controlled Trials*" en "*Flanders' Falls Awareness Week: an Example of Promoting Fall Prevention Strategies within the Community and Residential Care Settings*". Posterpresentaties werden verzorgd door Ellen Vlaeyen en

Greet Leysens tijdens het jaarlijkse 'European Union Geriatric Medicine Society' congres van 3 tot 4 oktober 2013, in Venetië.

- In kader van het project 'Dat voelt beter' leverde het EVV de nodige informatie aan ter publicatie op de website: www.datvoeltbeter.be/projecten/week-van-de-valpreventie.
 - Vanuit Logo Antwerpen werd de vraag gesteld om een motivatiebrief vanuit het EVV te formuleren m.b.t. een aanvraag voor opleidingscheques in kader van de opleiding 'dag van de poetsmedewerker' op 15-10-'12, georganiseerd door KINA (kenniscentrum van 26 OCMW's uit het arrondissement Antwerpen).
 - Op vraag van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid formuleerde het EVV een reactie op het artikel "Groeierende twijfel over nut van vitamine D en calciumpillen" verschenen in Knack op 28-02-'13 (zie ook: www.knack.be/nieuws/gezondheid/groeierende-twijfel-over-nut-van-vitamine-d-en-alciumpillen/article-4000255179941.htm). Reacties van het EVV op dit artikel of andere bijkomende informatie kan opgevraagd worden bij het EVV.
 - Het EVV zetelt in de stuurgroep van KHLim PWO-project 'Ontwikkeling en evaluatie van een activeringsprotocol ter preventie van immobiliteit en functionele achteruitgang bij gehospitaliseerde ouderen'. Dit project is van start gegaan in september 2013.
 - Het project "Val Niet" van vzw Thuisverzorging de "Eerste Lijn" werd op 31 januari 2013 afgerond. In de periode januari-april werd via een vragenlijst bij de professionele zorgverleners het project geëvalueerd en de cliënten/patiënten die actief hebben geparticipeerd aan het project, worden persoonlijk bevraagd naar hun ervaringen (diepte-interviews). Op donderdag 25 april werden de resultaten van dit project teruggekoppeld op een lunchseminarie. Het EVV werd op dit seminarie vertegenwoordigd door Mevrouw Arlette Wertelaers.
 - Het EVV ging in op de oproep vanuit Prevention of Falls Network for Dissemination (ProFouND), waarbij de vraag gesteld werd om mee te werken aan vertaling van relevante internationaal gepubliceerde valpreventie programma's, o.a. het Otago Strength & Balance Home Exercise Programme. In kader van de WvdV 2013 werd vanuit het EVV immers het oefenpakket "Specifieke oefeningen ter bevordering van lenigheid, kracht en evenwicht" samengesteld, wat gebaseerd is op het Otago Exercise Programme (de specifieke oefeningen werden overgenomen met toestemming van de auteurs van het Otago Exercise Programme Campbell & Robertson). In samenwerking met Judith Kuyper (veiligheid.nl) werden volgende 3 booklets vertaald en gepubliceerd op <http://www.laterlifetraining.co.uk/home-exercise-booklets-free-to-download>:
 - o Chair-based Home Exercise Programme: <http://www.laterlifetraining.co.uk/wp-content/uploads/2011/05/Chair-Based-Home-Exercise-Programme.pdf>
 - o Otago Strength & Balance Home Exercise Programme: <http://www.laterlifetraining.co.uk/wp-content/uploads/2011/05/Otago-Home-Exercise-Programme.pdf>
 - o Postural Stability Strength & Balance Home Exercise Programme: <http://www.laterlifetraining.co.uk/wp-content/uploads/2011/05/PSSB-Home-Exercise-Programme.pdf>
- Vanaf 2014 zijn deze 3 booklets ook beschikbaar op onze eigen website.
- Het EVV heeft in 2013 contact opgenomen met de coördinator van het EBM Practicenet-project om na te gaan of de praktijkrichtlijnen valpreventie ter

beschikking kunnen worden gesteld via het EBM Practicenet (www.ebm-practicenet.be), dit ter bevordering van de implementatie van de praktijkrichtlijnen. Er werd afgesproken om dit in 2014 gezamenlijk verder te bekijken. Op deze wijze worden de praktijkrichtlijnen in een uniform formaat over ganse België ter beschikking gesteld aan hulpverleners van verschillende disciplines. Ook in de hogescholen wordt deze site intensief gebruikt.

- Publicaties en presentaties van PvhS:
 - o Door prof. Eddy Dejaeger:
 - Lezing "Preventie van recidiverend vallen op hoge leeftijd." op het symposium: "VALLEN, blijf er even bij stilstaan", zaterdag 30/11/2013 in het Mariaziekenhuis te Overpelt.
 - Lezing "Vallen preventie en beleid" op de Jaarlijkse Leuvense dagen voor huisartsgeneeskunde, donderdag 5/12/2013 te Leuven.
 - Les "Vallen bij ouderen" aan de tweede master geneeskunde, donderdag 28/03/2013.
 - o Door prof. Koen Milisen:
 - Vlaeyen, E., Deschodt, M., Debard, G., Dejaeger, E., Boonen, S., Goedemé, T., Vanrumste, B., Milisen, K. Fall incidents unraveled: A series of 26 video-based real-life fall events in three frail older persons. *BMC Geriatrics* 2013, 13:103. (doi:10.1186/1471-2318-13-103)
 - Milisen, K., Coussement, J., Arnout, H., Vanlerberghe, V., De Paepe, L., Schoevaerds, D., Lambert, M., Van Den Noortgate, N., Delbaere, K., Boonen S., Dejaeger, E. Feasibility of implementing a practice guideline for fall prevention on geriatric wards: a multicentre study. *International Journal of Nursing Studies* 2013, 50(4):495-507.
 - Gielen, E., Laurent, M., Milisen, K., Boonen, S. (2013). Non-medical treatment of osteoporosis. In: Reginster J., Bruyère O. (Eds.), *Osteoporosis*. London, U.K.: Future Medicine Ltd, 40-54.
 - Baldewijns, G., Debard, G., Mertens, M., Devriendt, E., Milisen, K., Tournoy, J., Croonenborghs, T., Vanrumste, B. (2013). Semi-automated video-based in-home fall risk assessment. In Encarnacao, P. (Ed.), Azevedo, L. (Ed.), Gelderblom, G. (Ed.), *Assistive technology: From research to practice: AAATE 2013*. European AAATE Conference. Vilamoura, Portugal, 19-22 September 2013 (pp. 59-64). Leiden: IOS Press.
 - Scheepmans, K., Dierckx de Casterlé, B., Paquay, L., Van Gansbeke, H., Milisen, K. (2013). Vrijheidsbeperkende maatregelen in de thuiszorg: verpleegkundig perspectief. Permanente vorming, Centrum voor Ziekenhuis- en Verplegingswetenschap, KU Leuven. Leuven, 16 mei 2013.
 - o Door prof. Dirk Cambier:
 - Baetens T, De Kegel A, Palmans T, Oostra K, Vanderstraeten G, Cambier D. Gait analysis with cognitive-motor dual tasks to distinguish fallers from nonfallers among rehabilitating stroke patients. *ARCHIVES OF PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION*. 2013;94(4):680-6.
 - Roman de Mettelinge T, Cambier D, Calders P, Van Den Noortgate N, Delbaere K. Understanding the relationship between type 2 diabetes mellitus and falls in older adults: a prospective cohort study. *PLoS One*. 2013 Jun 25;8(6):e67055.

- Roman de Mettelinge T, Calders P, Palmans T, Vanden Bossche L, Van Den Noortgate N, Cambier D. Vibration perception threshold in relation to postural control and fall risk assessment in elderly. Disabil Rehabil. 2013 Sep;35(20):1712-7.
- Lezing "Fysieke activiteit en vallen" tijdens de "theoretische opleiding en klinische navorming: Syncope en vallen" Inwendige geneeskunde, donderdag 11/4/13 te Gent.

2.3.1.6 Thema 'CIRRO'

De CIRRO databank wordt minstens jaarlijks up to date gehouden met het aanbod van het EVV, dewelke de toepassing van de aangeboden ondersteuningsmiddelen door de Logo's bevordert.

Resultaten

- In kader van de WvdV 2013 werden bestaande ondersteuningsmiddelen in de CIRRO-databank ge-updated en alle nieuwe ondersteuningsmiddelen toegevoegd, zoals bvb.:
 - Ondersteuningsmiddel/pakket WvdV
 - Webiste WvdV = is ge-update
 - Menukaarten WvdV 2012 (voor thuissetting & WZC)
 - Menukaarten WvdV 2013 (voor thuissetting & WZC)
 - 'Dans je leven lang'-pakket
- Op woensdag 9 oktober 2013 werd er vanuit het EVV samengezeten met het Vlaams Agentschap voor verdere toelichting rond de vernieuwingen in CIRRO, alsook de opvolging en update van de ondersteuningsmiddelen (methodieken) van het EVV in CIRRO voor de disseminatie door de Logo's en de projecten van de Logo's met betrekking tot het thema valpreventie.

2.3.2 Pijler vorming en deskundigheidsbevordering

2.3.2.1 Thema 'Referentiepersonen (RP)'

Het EVV beschikt over referentiepersonen (RP) valpreventie, die werkzaam zijn in de thuiszorg- en woonzorgcentra als huisarts, kinesitherapeut, ergotherapeut of verpleegkundige. Tijdens de voorbije werkjaren werden deze referentiepersonen opgeleid in verband met verschillende thema's rond valpreventie, zoals de praktijkrichtlijnen en het draaiboek zorgpad valpreventie. Gezondheidswerkers kunnen beroep doen op de referentiepersonen voor het geven van vormingen en adviesverlening rond inhoudelijke vragen betreffende valpreventie.

De referentiepersonen worden in 2013 geüpdatet in verband met de activiteiten van het EVV zoals de WvdV (zie 2.3.1.1), de survey (zie 2.2.1.2) e.a.. Voor de referentiepersonen zullen intervisies, alsook bijkomende opleidingen (waarop verschillende verdiepingsonderdelen aan bod zullen komen) georganiseerd worden. Bovendien worden de referentiepersonen, vanuit hun praktijkervaring, ingeschakeld voor het beantwoorden van de helpdeskvragen gericht aan het EVV. Het EVV ondersteunt de referentiepersonen bij het beantwoorden van helpdeskvragen die specifieke kennis vereisen.

De referentiepersonen zullen in de eigen regio nauwe contacten met beroepsgroepen ontwikkelen en onderhouden en zichzelf kenbaar maken in het kader van het activatiebeleid (zie jaarplan 2012). Daarnaast zal het EVV via de partnerorganisatie Domus Medica de referentiepersonen op de LOK's voorstellen in het kader van het thema "Praktijkinstrument huisarts voor implementatie van de praktijkrichtlijn" (zie 2.2.1.1). Referentiepersonen geven in het kader van hun functie als referentiepersoon en om de samenwerking met het Logo in de eigen regio te bevorderen, een gratis overlegsessie en/of opleidingsmoment. Daarnaast stellen referentiepersonen een eigen jaarplan op in kader van activeringsbeleid. Dit jaarplan omvat doelen die iedere referentiepersoon wil bereiken, gekoppeld aan geplande activiteiten en nadien een evaluatie en suggesties ter bijsturing.

Het EVV informeert, met behulp van haar externe partners, welzijns- en gezondheidszorgorganisaties over de mogelijkheden tot het volgen van vormingen en deelname aan activiteiten m.b.t. val- en fractuurpreventie in de thuiszorg.

Er wordt minimum 2 maal per jaar telefonisch contact opgenomen met elke referentiepersoon ter bespreking van tussentijdse vorderingen, problemen of bedenkingen.

De werking van de referentiepersonen zal worden geëvalueerd, en daar waar nodig worden bijgestuurd.

Resultaten

- Verdiepingsopleiding:

- Op 25/2/'13 werden volgende topics aangeboden aan de referentiepersonen:
 - Ellen Vlaeyen, stafmedewerker EVV gaf een overzicht m.b.t. beschikbare evidentie uit literatuur rond de effectiviteit van valpreventie maatregelen in woonzorgcentra
 - Dr. Arlette Wertelaers (Domus Medica) verzorgde de presentatie 'Bewegen valt goed!', waarbij toelichting werd gegeven over het aspect van bewegen bij ouderen, in kader van de focus WvdV '13 (zie 2.3.1.1)
- Op 28/11/'13 werd een 2^e opleidingsmoment georganiseerd:
 - Apr. Sabrina De Winter (UZ Leuven):
 - Titel: Medicatie, als risicofactor naar valincidenten
 - Korte inhoud:
 - Vallen vormt een majeur probleem bij ouderen. In de literatuur zijn verschillende risicofactoren geïdentificeerd, waaronder ook de inname van medicatie.
 - In deze voordracht wordt dieper ingegaan welke geneesmiddelenklassen mogelijks geassocieerd zijn met vallen. Vervolgens worden de resultaten toegelicht van een recente prospectieve studie over de evaluatie van valincidenten op de afdeling traumatologie van UZ Leuven.
 - Prof. dr. Tinne Dilles (UA, Thomas More Kempen)
 - Titel: Vallen als gevolg van geneesmiddelengebruik. De verpleegkundige rol in het opvolgen van de farmacotherapeutische zorg in woonzorgcentra.

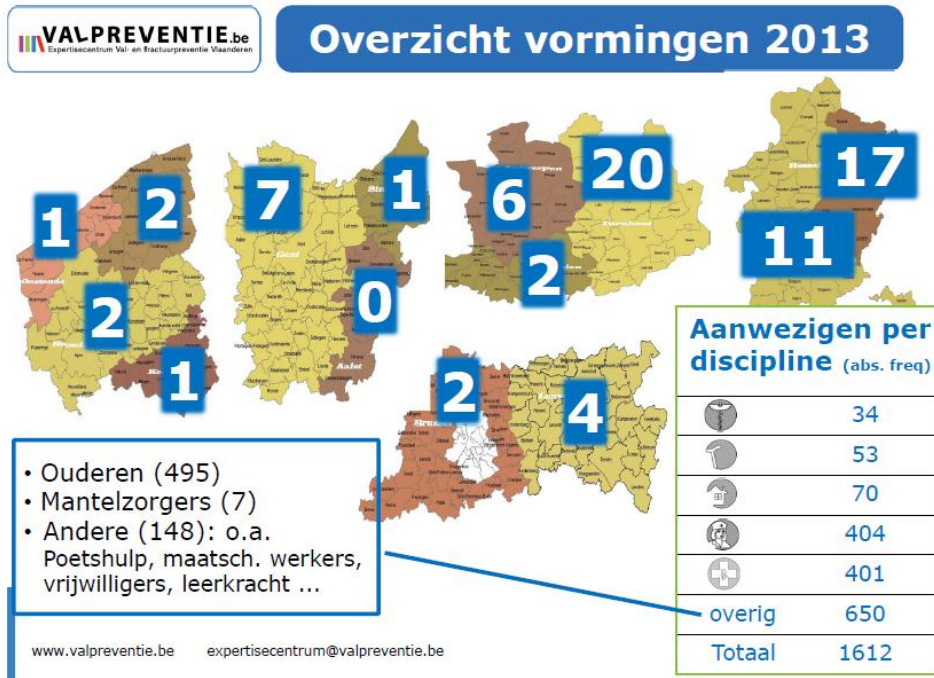
- Korte inhoud: Geneesmiddelengebruik veroorzaakt gewenste en ongewenste effecten. Het risico op ongewenste effecten ligt hoger bij ouderen. De ongewenste effecten kunnen het risico op vallen vergroten. In de lezing wordt een beeld geschetst van het geneesmiddelengebruik in woonzorgcentra, de gerelateerde ongewenste effecten en het verband met het valrisico. Een interventie met veelbelovende resultaten ter verbetering van de farmacotherapeutische zorg wordt toegelicht.
- Intervisie:
 - Op 25/2/'13 kwamen volgende aspecten aan bod tijdens het intervisiemoment:
 - *Terugblik werkjaar 2012:* een overzicht werd gegeven van de gegeven vormingen, consults en tijdsbesteding.
 - **Vormingen:** Tijdens het werkjaar 2012 werden in totaal 78 vormingen gegeven door de RP's. Hiermee werden 17 huisartsen, 102 kinesitherapeuten, 99 ergotherapeuten, 1461 verpleegkundigen, 355 verzorgenden en 588 anderen (ouderen (116), mantelzorgers (30), logistiek medewerkers, administratief medewerkers, directie, bewoners en familie, poetshulp, animatie, studenten, ...) bereikt. De vormingen worden over het algemeen goed ontvangen, de meerderheid (97,5%) van de deelnemers vindt de vormingen begrijpbaar, respectievelijk 61,4% en 32,3% van de deelnemers vinden de opleiding goed tot zeer goed.
 - **Consults:** De RP's beantwoordden 97 vragen. Meer concreet betrof dit vragen m.b.t. samenwerking met RP (n = 4), advies van RP (n = 31), vormingen door RP (n = 29), verkrijgen van documentatiemateriaal (n = 17) en inhoudelijke vragen m.b.t. valpreventie (n = 16).
 - **Tijdsbesteding:** Gemiddeld besteedden de RP's 51,33u aan hun taken als referentiepersoon valpreventie. Meer concreet omvat dit: vormingen (gemiddeld 8,4u), consultant (gemiddeld 3,87u), medewerking verlenen aan externe projecten (gemiddeld 7,09u), actieve inbreng op beurs/congres (gemiddeld 4,18u), administratie (gemiddeld 27,79u), intervisie - opleiding (gemiddeld 13,82u).
 - *Werkjaar 2013:*
 - **Nieuwe structuur EVV:** De RP's werden geïnformeerd over de nieuwe structuur van het EVV (zie 1.1). Er werd concreet geduid welke implicaties dit mogelijks naar de RP's heeft. Op vlak van het EVV-partneroverleg werd gesteld dat de topics die hier aan bod zullen komen, ook steeds tijdens de intervisie aan bod worden gebracht, in die mate dat het relevant is voor de referentiepersonen. Uiteraard zijn referentiepersonen welkom op dit overleg, maar is dit geen verplichting. Betreffende het werken met themagroepen, werd gesteld dat elke referentiepersoon vrij is om zich aan te sluiten bij een bepaalde

themagroep. Via mail worden zij geïnformeerd over de opstart van nieuwe themagroepen.

- **Jaarplan EVV:** het jaarplan werd in grote lijnen overlopen. Die zaken waarbij de RP een belangrijke taak heeft op te nemen, werden verder toegelicht, o.a. de Week van de Valpreventie '13.
- **Jaarplan RP:** Net zoals de voorgaande jaren dienen alle RP's een eigen jaarplan op te stellen in het kader van het activeringsbeleid. Dit wordt toegevoegd aan het excelbestand voor registratie. Dit jaarplan omvat doelen die iedere referentiepersoon wil bereiken, gekoppeld aan geplande activiteiten en nadien een evaluatie en suggesties ter bijsturing.
- *Didactisch materiaal vorming door RP's:*
 - Er werd gepolst naar de nood aan meer diversiteit qua powerpoints, die vanuit het EVV als ondersteuning worden aangeboden. Momenteel beschikken RP's over volgende powerpointpresentaties vanuit het EVV: Praktijkrichtlijn thuissetting, Praktijkrichtlijn woonzorgcentra en een overzichtspresentatie m.b.t. valpreventie in Vlaanderen (informatie over werking EVV). RP's gaven aan graag een presentatie per discipline te hebben, gezien per discipline verschillende accenten toch wel wenselijk zijn. Eveneens zou een presentatie met bundeling van beide praktijkrichtlijnen, interessant zijn. Het EVV maakt er in de loop van het huidig werkjaar verder werk van.
 - De huidige powerpoints die door de RP's worden gebruikt, werden opgevraagd. Een volgende oefening zal zijn om door de RP's zelf, per discipline het materiaal te vergelijken en af te stemmen.
- Op 28/11/'13 werd tijdens de intervisie volgende topics voorzien:
 - Jaarplan EVV 2014:
 - Een overzicht werd gegeven van het EVV jaarplan m.i.v. actieve themagroepen. Referentiepersonen zijn vrij zich te engageren voor bepaalde themagroepen.
 - Wvdv 2014 werd toegelicht, met specifieke focus op aandeel van de referentiepersonen binnen dit concept.
 - Administratie – varia: de nodige administratieve aspecten werden kort toegelicht en in orde gebracht.
 - Een overzicht van de vormingen en consulten door referentiepersonen tussen januari – juni 2013 werd overlopen.
 - Het aanbod van vormingen en didactisch materiaal werd toegelicht, besproken en door de referentiepersonen van feedback voorzien. In kader van heropstart van het vormingspakket t.a.v. verzorgenden/zorgkundigen en poetshulp door het Rode Kruis Vlaanderen (zie 2.3.2.2) werd beslist om de doelgroep maatschappelijk werkers toe te voegen aan de doelgroepen van de referentiepersonen. Het EVV voorziet hiervoor de nodige ondersteuning op inhoudelijk en didactisch vlak.

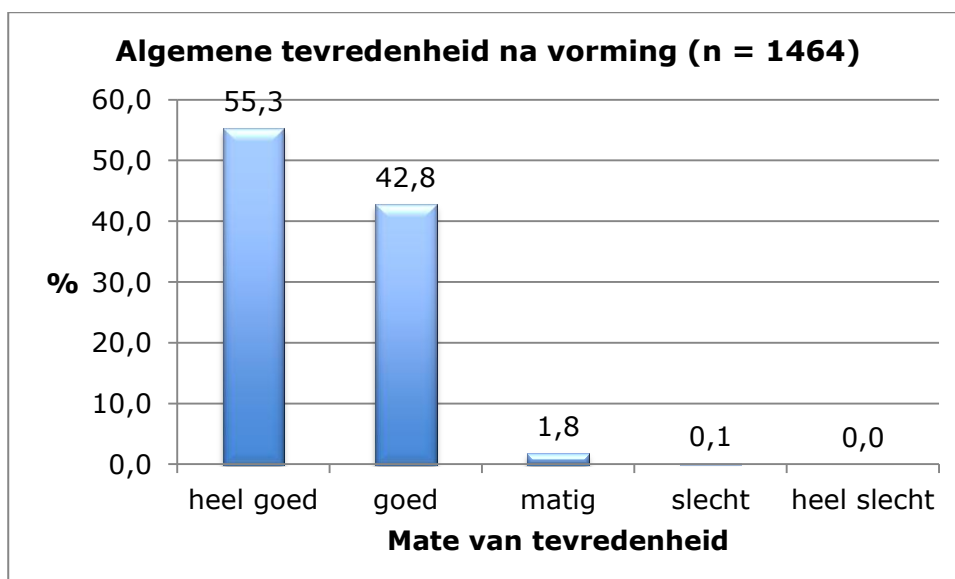
- Vormingen en consult:

In 2013 werden door de referentiepersonen 76 vormingen gegeven. De spreiding per zorgregio wordt weergegeven in onderstaande figuur. In totaal werden 1612 mensen bereikt, waarvan 34 huisartsen, 53 kinesitherapeuten, 70 ergotherapeuten, 404 verpleegkundigen, 401 zorgkundigen en 650 'andere' (ouderen, mantelzorgers, poethsulp ...).

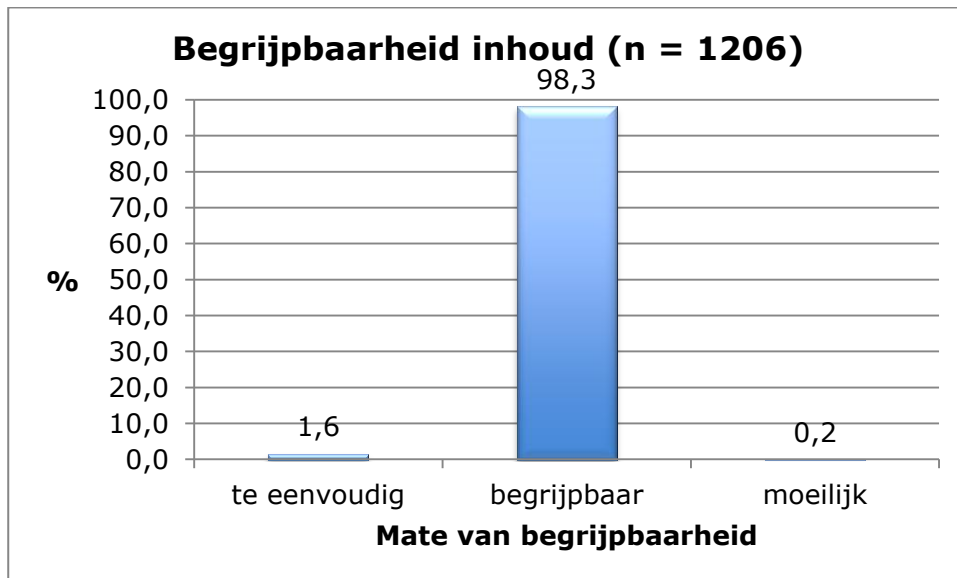

FIGUUR 1: OVERZICHT VORMINGEN 2013 DOOR REFERENTIEPERSONEN

- De vormingen werden positief geëvalueerd op vlak van tevredenheid (zie figuur 2) als begrijpbaarheid (zie figuur 3).

FIGUUR 2: ALGEMENE TEVREDENHEID NA VORMING DOOR REFERENTIEPERSOON

FIGUUR 3: MATE VAN TEVREDENHEID OVER VORMING DOOR REFERENTIEPERSOON

- Evaluatie: 12-6-'13 werd een onlinebevraging opgestart t.a.v. al onze huidige referentiepersionen. Via deze vragenlijst wensen we bijkomend zicht te krijgen op inhoudelijke aspecten, ondersteuning vanuit het EVV en hoe de referentiepersion zichzelf ervaart binnen zijn taak in kader van valpreventie. Op basis van de antwoorden zal de werking van de referentiepersionen verder worden geoptimaliseerd. De resultaten zullen beschikbaar zijn tegen februari 2014.
- Ondersteuning:
 - Ad hoc vragen van RP's worden doorheen het jaar via mail of telefoon beantwoord.
 - In mei/juni en september/oktober werden de RP's telefonisch gecontacteerd om te peilen naar een stand van zaken binnen de eigen regio alsook eventuele vragen t.a.v. ondersteuning vanuit het EVV.
- Aanwerving nieuwe referentiepersionen:
 - Gezien de huisartsen Kris De Pauw (regio Aalst) en Karen Smets (regio Mechelen) eerder beslisten hun taak als referentiepersion niet langer op te nemen, o.w.v. niet combineerbaar met hun job als huisarts, alsook de overbelasting van huisart Olivia Vandeput (regio Brussel stad en Leuven) werd op zoek gegaan naar 3 nieuwe referentiepersionen voor de thuissetting. Olivia Vandeput zal in de toekomst zich focussen op regio Leuven. Het blijft een belangrijk aandachtspunt voor het EVV om de haalbaarheid op te volgen bij huisartsen die hun job combineren met de taak van referentiepersion.
 - Daarnaast werd er in 2013 ook een referentiepersion aangeworven specifiek voor de woonzorgcentra.
 - Vanaf september '13 startten volgende referentiepersionen:
 - **An Vanwesenbeeck** is werkzaam als coördinator bewonerszorg in het woonzorgcentrum Onze Lieve Vrouw van Antwerpen, en werkt ook nog deeltijds als thuisverpleegkundige. An zal regio Antwerpen op zich nemen.
 - **Pol Walrevens** is kinesitherapeut van opleiding en combineert sinds 2004 een halftijdse job in rusthuis Breugheldal te Dilbeek met een

privepraktijk die gefocust is op senioren. Pol zal regio Brussel Stad en Zenneland op zich nemen.

- **Annelies Geeraerts** is verpleegkundige van opleiding. Vanaf 1 oktober werkt zij deeltijds als referentiepersoon WZC op het EVV.

Een onthaaldag werd voorzien op 19-09-'13, met als inhoud: werking EVV, toelichting valproblematiek en praktijkrichtlijnen, specifieke taken referentiepersoon en overlopen van het didactisch materiaal.

- **Edwina Mariën** liet weten dat ze de taak als referentiepersoon niet langer zal opnemen, wegens wijziging in werksituatie. An Vanwesenbeeck zal deze regio overnemen.
- **Veerle Van der Niepen** gaf aan dat regio Aalst meer haalbaar zou zijn i.f.v. haar woonplaats. Gezien het EVV nog steeds zoekende was naar een nieuwe referentiepersoon voor deze regio (in opvolging van Kris De Pauw), zal Veerle verschuiven van regio Zenneland naar regio Aalst. Regio Zenneland zal worden opgevolgd door Pol Walravens. Veerle zal, bij overbevraging regio Zenneland, wel de nodige ondersteuning bieden aan Pol. De Logomedewerkers van de betrokken regio's werden reeds via mail geïnformeerd over deze verschuivingen.
- Regio Mechelen zal voorlopig worden opgevolgd door Greet Leysens.

- Varia:

- Enkele RP's waren aanwezig op de Wintermeeting op 22/2/'13. Via een stand maakten zij promotie en beantwoordden zij vragen in kader van valpreventie.

2.3.2.2 Thema 'Opleiding i.f.v. de doelgroep'

Universiteiten en Hogescholen

Voor de bevordering van de implementatie en disseminatie van de praktijkrichtlijn onderhoudt het EVV zijn contacten met hogescholen en universiteiten in Vlaanderen. In overleg zal bepaald worden op welke wijze de praktijkrichtlijn m.b.t. valpreventie in de thuiszorg kan geïntegreerd en verankerd worden in het curriculum (bvb. referentiepersonen vormingen omtrent de praktijkrichtlijnen). Daarnaast zal er een nieuwe rondzendbrief worden verstuurd specifiek naar alle docenten geriatrie. Tevens zal aan Acco gevraagd worden de praktijkrichtlijnen actief te promoten aan Hogescholen en universiteiten.

Poetshulp / Verzorgende / Maatschappelijk werkers / Familie / Mantelzorg

In 2008 werd een Vlaams vormingspakket 'valpreventie bij thuiswonende ouderen t.a.v. verzorgenden, zorgkundigen, poetshulp en maatschappelijk werkers' ontwikkeld door het EVV, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ), Logo's en het Rode Kruis Vlaanderen. In september 2009 werden provinciale opleidingsmomenten voorzien door het VIGeZ en het Rode Kruis-Vlaanderen t.a.v. vrijwilligers van het Rode Kruis. Sindsdien kon de vorming 'Valpreventie bij thuiswonende ouderen met verhoogd risico' aangevraagd worden via het Rode Kruis. Heden wordt vastgesteld dat de huidige poel van vrijwilligers van het Rode Kruis onvoldoende kan blijven tegemoet komen aan de steeds toenemende vraag vanuit Vlaanderen om opleidingen te voorzien aan bovenvermelde zorgverleners. Op 20/11/2012 werd een overleg gehouden tussen het Rode Kruis, het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en het EVV met betrekking tot bovenstaande problematiek. Er werd overeengekomen dat het Rode Kruis 1) de huidige non-actieve gespreksleiders ongevallenpreventie een

heropfrissingscursus aanbiedt, 2) een oproep lanceert tot nieuwe vrijwilligers die de taak van gespreksleider ongevallenpreventie willen opnemen, 3) opleidingen die de vrijwilligers zullen aanbieden t.a.v. verzorgenden, zorgkundigen, poetshulp en maatschappelijk werkers in het werkveld coördineert, organiseert, opvolgen en evalueert. Het EVV zal in samenwerking met VIGeZ instaan voor 1) het opleiden van deze vrijwilligers, vertrekkende vanuit de best beschikbare wetenschappelijke evidentie over effectieve strategieën in het voorkomen van valincidenten bij thuiswonende ouderen, 2) het aanbieden van een wetenschappelijk onderbouwd vormingspakket dat de vrijwilligers dienen te gebruiken als didactisch materiaal.

Resultaten

- Universiteiten en Hogescholen

- In kader van de WvdV werden verschillende hogescholen en universiteiten opnieuw geprikkeld rond 'valpreventie'. Dit blijkt ook uit de deelnemerslijst van de WvdV 2013, waarin dit jaar ook verschillende hogescholen en andere opleidingsinstanties konden worden opgenomen.
- De afgelopen jaren bouwden onze referentiepersonen reeds goede contacten op met hogescholen uit hun regio, waarvoor zij reeds meerdere malen een vorming gaven. Vorming werd gegeven op 13-03-'13 aan HOWEST Brugge (banaba Geriatrie verpleegkunde), 10-10-'13 aan Thomas More Kempen gezondheidszorg Lier (banaba Geriatrie verpleegkunde), 7-11-'13 aan HOWEST Kortrijk (bachelor ergotherapie) en 5-12-'13 aan HUB (Banaba psychosociale gerontologie).
- Via de werkgroep "Leergemeenschap geriatric" werd valpreventie als thema toegevoegd in het basiscurriculum bachelor verpleegkunde van de Associatie KU Leuven.

- Poetshulp / Verzorgende / Maatschappelijk werkers

- Heden wordt vastgesteld dat de huidige poel van vrijwilligers van Rode Kruis-Vlaanderen onvoldoende kan blijven tegemoet komen aan de steeds toenemende vraag vanuit Vlaanderen om opleidingen te voorzien aan de doelgroepen verzorgenden/zorgkundigen, poetshulp en maatschappelijk werkers. Naar aanleiding daarvan, vond een 1^e overleg tussen Rode Kruis-Vlaanderen, het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en het EVV plaats op 20/11/2012. Graag wenst het EVV nogmaals beroep te doen op Rode Kruis-Vlaanderen om:
 - de mogelijkheid te bieden om hun huidige non-actieve gespreksleiders ongevallenpreventie een heropfrissingscursus aan te bieden;
 - een oproep te lanceren tot nieuwe vrijwilligers die de taak van gespreksleider ongevallenpreventie willen opnemen;
 - het coördineren, organiseren, opvolgen en evalueren van de opleidingen die de vrijwilligers zullen aanbieden t.a.v. verzorgenden, zorgkundigen, poetshulp en maatschappelijk werkers in het werkveld.
- Op 26-08-'13 en 04-12-'13 vergaderden EVV en Rode Kruis Vlaanderen voor de verdere concrete uitwerking i.f.v. heropstart van dit vormingspakket.
 - Het Rode Kruis Vlaanderen zal instaan voor de recrutering, didactische opleiding en opvolging van de vrijwilligers.
 - Het EVV zal hierbij instaan voor het inhoudelijk opleiden van deze vrijwilligers, vertrekkende vanuit de best beschikbare wetenschappelijke evidentie over effectieve strategieën in het voorkomen van valincidenten

bij thuiswonende ouderen. Het EVV zal i.s.m. VIGeZ, Logo's, SEL's en VVDG (vroegere werkgroep 'poetsvermaat' 2010) een wetenschappelijk onderbouwd vormingspakket aanbieden als didactisch materiaal voor de vrijwilligers.

- De vrijwilligers worden in het voorjaar 2014 opgeleid. Het vormingsaanbod t.a.v. verzorgenden/zorgkundigen en poetshulp zal worden opgenomen in het aanbod van de WvdV 2014. Het aanbod t.a.v. maatschappelijk werkers zal worden overgenomen door de referentiepersonen (zie 2.3.2.1).

2.4 Partners

Gezien het EVV in het werkjaar 2012 een beheersovereenkomst afsloot met het Vlaams Agentschap en dus geen convenant meer betreft, worden vanaf het werkjaar 2013 de volgende aanpassingen doorgevoerd in de nieuwe structuur van het EVV:

- De vroegere "convenanthouders" worden vanaf heden benoemd als "Partners samenwerkingsverband". (zie ook www.valpreventie.be/Home/EVVenPartners/Samenwerkingsverband.aspx);
- De partners van de "thuissetting" omvat de partners van het samenwerkingsverband en diverse externe partners (zie ook www.valpreventie.be/Home/EVVenPartners/Samenwerkingsverband/Partnersthuissetting.aspx);
- De partners "woonzorgcentra" omvat de partners van het samenwerkingsverband en diverse externe partners (zie ook www.valpreventie.be/Home/EVVenPartners/Samenwerkingsverband/Partnerswoonzorgcentra.aspx).

2.4.1 Partners 'Samenwerkingsverband'

Tijdens het werkjaar 2013 zal er tweemaal een "samenwerkingsverband overlegmoment" plaatsvinden. Daarnaast worden de partners van het samenwerkingsverband via mail of via andere themagroepen op de hoogte gehouden. Tijdens de samenwerkingsverband overlegmomenten komen volgende thema's aan bod: jaarrapport voorgaande werkjaar, stand van zaken huidig werkjaar, jaarplan en begroting volgend werkjaar.

Resultaten

- Samenwerkingsverband - overlegmoment
 - Op 18-02-'13 vond er een eerste overleg 'Partners Samenwerkingsverband' plaats, waar de nieuwe structuur van het EVV, het jaarplan werkjaar 2013; specifiek met een stand van zaken wat betreft de WvdV en het implementatieplan woonzorgcentra en enkele variapunten werden toegelicht en besproken.
 - Een volgend overlegmoment met de partners van het samenwerkingsverband vond plaats op 21-11-'13. Een stand van zaken m.b.t. realisaties van het jaarplan 2013 werd toegelicht, alsook een vooruitblik gegeven op het jaarplan en begroting 2014.
- Participatie:
 - Via mail werd feedback gevraagd aan partners m.b.t. een aantal documenten/materialen die vanuit het EVV werden opgesteld, o.a.:
 - de activiteitenpiramide voor thuissetting en woonzorgcentra
 - de folder 'Blijf actief, vermijd vallen!'
 - het oefenpakket met Specifieke oefeningen gebaseerd op het 'Otago Exercise Programme'
 - de 3 booklets n.a.v. de vraag vanuit ProFouND (zie 2.3.1.5)
 - Via mail kregen partners een uitnodiging tot deelname aan volgende EVV-themagroepen:
 - Medicatie
 - Implementatieplan woonzorgcentra: pilootproject

2.4.2 Partners 'Thuiszorg - en woonzorgcentra'

Communicatie t.a.v. de partners uit de thuiszorg en woonzorgcentra zal gebeuren d.m.v. het 'EVV-partneroverleg' dat tweemaal per jaar zal plaats vinden. Tijdens dit overleg zal een stand van zaken gegeven worden m.b.t. de EVV-activiteiten en is inbreng mogelijk vanuit de verschillende partners. Daarnaast worden ook deze partners op de hoogte gehouden via mail of via andere themagroepen.

Resultaten

- Partneroverleg:

- o Op 18-02-'13 vond er een eerste EVV-partneroverleg plaats, waar de nieuwe structuur van het EVV, het jaarplan werkjaar 2013; specifiek met een stand van zaken wat betreft de WvdV en het implementatieplan woonzorgcentra en enkele variapunten werden toegelicht en besproken.
- o Een volgend EVV-partneroverleg werd georganiseerd op 21-11-'13. Een stand van zaken m.b.t. realisaties van het jaarplan 2013 werd toegelicht, alsook een vooruitblik gegeven op het jaarplan 2014.

- Participatie:

- o In kader van de WvdV '13 werd aan de partners een oproep gedaan tot inventariseren welke activiteiten – materialen vanuit hun organisatie relevant kunnen zijn om op Vlaams niveau aan te bieden.
- o Er werd eveneens een oproep gedaan t.a.v. de partners om zich op vraag of vrijblijvend aan te sluiten bij themagroepen waar hun expertise wenselijk is. Meer concreet kregen partners via mail een uitnodiging tot deelname aan volgende EVV-themagroepen:
 - Medicatie
 - Implementatieplan woonzorgcentra: pilootproject

2.4.3 Samenwerking/taakverdeling EVV-VIGeZ-Logo's-SEL's

Op vraag van, en in samenwerking met het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid werd er aan het jaarplan van het EVV voor het werkjaar 2013 een taakverdeling toegevoegd, waarin de verschillende taken en bevoegdheden van de verschillende actoren op het vlak van valpreventie (EVV, VIGeZ, Logo's, SEL's & Rode Kruis) worden beschreven. Tijdens de verschillende werkgroepvergaderingen en overlegmomenten werd het jaarplan toegelicht en kregen de verschillende actoren de mogelijkheid hierop te reageren.

In overleg met het Vlaams Agentschap werd beslist om na de WvdV samen te zitten met de SEL-coördinator om de taakverdeling en verdere samenwerking in kader van valpreventie te bespreken. Vanuit het EVV werd de coördinator van de SEL's, mevr. Julie Descamps, gevraagd een formeel document op te stellen voor alle SEL's met de acties die de SEL's bereid zijn om op te nemen i.k.v. valpreventie en implementatie ervan in de eerstelijnszorgsetting.

Tijdens de maanden april en mei werd er op initiatief van het Vlaams Agentschap, deels in overleg met het EVV een herziening uitgevoerd van deze taakverdeling en voorgelegd op het Samenwerkingsplatform voor de Eerstelijnsgezondheidszorg, waar de verschillende partners vanuit de eerstelijnszorg de kans kregen om het document van

feedback/suggesties te voorzien, ter bevordering van de implementatie van o.a. valpreventie in de thuissetting.

De verdere evolutie van deze rol/taakverdeling wordt vanuit het EVV opgevolgd, en belangrijke veranderingen worden via mail, overlegmomenten teruggekoppeld aan alle partners van het EVV.

Daarnaast vond er op woensdag 4/09/2013 een overleg plaats tussen het EVV, het Vlaams Agentschap, prof. Jan De Maeseneer en prof. Jan De Lepeleire naar aanleiding van een discussie ontstaan op het Samenwerkingsplatform voor de eerstelijnsgezondheidszorg rond de praktijkrichtlijn valpreventie voor thuiswonende ouderen en de implementatie hiervan. Agendapunten op dit overleg waren: 1) het praktijkinstrument val- en fractuurpreventie vanuit Domus Medica, 2) de taakverdeling en samenwerking met SEL's en logo's.